

Выступ старшыні ТБМ Алега Трусава на юбілейнай вечарыне

Шаноўнае спадарства!
Дарагія сябры, 27 чэрвеня 1989 г. у Менску адбыўся ўстаноўчы З'езд ТБМ.

На З'ездзе зацвердзілі Статут, абралі Рэспубліканскую Радз (27 чалавек) на чале з Нілам Гілевічам, Сакратарыят і Рэвізійную Камісію.

З'езд звярнуўся з хаданніцтвам да Вярхоўнага Савета БССР аб неадкладным наданні беларускай мове ў Рэспубліцы статусу дзяржаўнай, што і было зроблена 29 студзеня 1990 г. У сакавіку 1990 г. выйшаў першы нумар бюлетэня ТБМ "Наша слова", які неўзабаве пераўтварыўся ў паўнаважную штотыднёвую рэспубліканскую газету, і была ўключана з верасня ў каталог перыядычных выданняў СССР.

12 лютага 1991 г. Савет Міністраў БССР прыняў спецыяльную пастанову (№ 56), накіраваную на пашырэнне дзейнасці ТБМ. Пастанова абавязвала выканкамы, міністэрствы і ведамствы на месцах аказваць дапамогу Таварыству ў стварэнні сваіх новых арганізацый. У большасці раёнаў Беларусі былі створаны структуры ТБМ рознага ўзроўню.

Узніклае на хвалі беларускага адраджэння ТБМ прыняло актыўны ўдзел у выбарах у мясцовыя саветы і Вярхоўны Савет БССР у пачатку 1990 г. У Вярхоўны Савет прайшло 13 вылучэнцаў ад розных структур ТБМ, у тым ліку і Зянон Пазняк, будучы лідар парламенцкай апазіцыі БНФ. Некалькі сотняў сяброў ТБМ трапіла ў мясцовыя саветы розных узроўняў і найпершу Менскі гарадскі Савет.

У першыя гады дзейна-

сці ТБМ выдала і перавыдала шмат разнастайных кніг і брашур, прыняло актыўны ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні ў ліпені 1993 г. Першага з'езду беларусаў свету і паспрыяла адкрыццю ў г. Лідзе помніка Ф. Скарыну.

З сакавіка 1994 г. на сесіі ВС Беларусі быў прыняты 17 артыкул Канстытуцыі, у якім адзінай дзяржаўнай мовай была абвешчана беларуская. У гэтай перамозе ёсць часціна працы і 11 дэпутатаў, сяброў ТБМ.

Аднак пасля сумнава-домага рэфэрэндуму ў траўні 1995 г. сітуацыя ў краіне рэзка змянілася, і для ТБМ насталі доўгія часы выпрабавання і змагання, у тым ліку і права на сядзібу.

Не глядзячы на ўціск уладаў, дзякуючы намаганням тагачаснага старшыні Таварыства Генадзя Бураўкіна ТБМ здолела вярнуць страчаную сядзібу, і яе дзейнасць пачала набіраць новыя абароты. У горадзе Лідзе, дзякуючы Станіславу Судніку, з лістапада 1997 г. аднавіўся выхад газеты "Наша слова". Пачалі дзейнічаць відэаклуб і бібліятэка ТБМ. 10-я ўгодкі існавання ТБМ былі ўрачыста адзначаны 27 чэрвеня 1999 г. у памяшканнях касцёла св. Сымона і Алены, аднавіў сваю дзейнасць Бацькоўскі камітэт пад кіраўніцтвам Валера Палсцюка. На VII З'ездзе ТБМ 20.05.2001 г. была прынятая Дэкларацыя аб беларускай мове, якая не згубіла сваёй актуальнасці і зараз, асабліва пасля акупацыі Расіяй Kryма і абароны т. зв. "рускімамоўных" жыхароў у суседніх з Расіяй краінах. 28 жніўня 2002 г. выйшаў першы нумар газеты

"Новы час", заснаваны Менскай гарадской арганізацыяй ТБМ.

Зараз наша арганізацыя налічвае каля шасці тысяч сяброў у розных рэгіёнах нашай краіны і па-за яе межамі. Рэгулярна выходзяць дзве штотыднёвыя газеты "Наша слова" і "Новы час", рэспубліканскі моладзевы часопіс "Верасень" і краязнаўчы часопіс "Лідскі летапісец" у Лідзе. Актыўна дзейнічае партал ТБМ, выйшлі Правілы дарожнага руху на беларускай мове, два размоўнікі (англійскі і шведскі), у межах праекту па распрацоўцы Міжнароднага сертыфікату беларускай мовы падрыхтаваны да друку тэсты для замежнікаў.

Моўнае пытанне сёння надзвычай актуальнае. Яно служыць нагодай для палітычных рашэнняў. З аднаго боку, зацікаўленасць грамадства ў беларускай мове сёння расце. Аднак парушэнні моўных правоў у Беларусі, моўна-нацыянальны нігілізм часткі яе жыхароў і дыскрымінацыя беларускай мовы рыхтуюць глебу для паўтарэння ў нас крымскага ці ўсходнеўкраінскага сцэнару.

Такім чынам, роўныя моўныя правы для ўсіх грамадзян Беларусі, уздым нацыянальнай культуры і ідэнтычнасці, наданне беларускай мове рэальнага дзяржаўнага статусу - вось асноўныя фактары, што дапамогуць захаваць суверенітэт Беларусі. Нам, свядомым і актыўным грамадзянам, сябрам грамадскіх арганізацый, варта аб'яднаць намаганні дзеля дасягнення гэтай пачэснай мэты!

Старшыня ТБМ
Алег Трусаў.